

Renata Budlewska*

Podatkowe instrumenty wsparcia przedsiębiorstw w Polsce

Wstęp

Mimo że podatek utożsamia się przede wszystkim z funkcją gromadzenia dochodów budżetowych, wykorzystuje się go również jako instrument wsparcia publicznego. Jest to możliwe, gdyż oprócz standardowej konstrukcji pozwalającej na ustalenie wysokości obciążenia podatkowego, można wyróżnić elementy, które w przeciwieństwie do tradycyjnej roli podatku, powodują obniżenie wysokości świadczenia na rzecz państwa, a z punktu widzenia podatnika — prowadzą do zmniejszenia wysokości płaconego podatku. Do takich instrumentów należą m.in. ulgi i zwolnienia podatkowe. Ponadto, podatnicy znajdujący się w szczególnej sytuacji mogą korzystać z instrumentów jednorazowo zmniejszających lub odraczających obowiązek zapłaty podatku. Tego rodzaju instrumenty w ramach systemu podatkowego w Polsce są skierowane również do przedsiębiorstw.

Rezultatem korzystania z tego rodzaju instrumentów jest całkowite lub odsunięte w czasie zmniejszenie obciążeń ponoszonych w postaci podatków, które korzystnie wpływa na sytuację finansową przedsiębiorstwa. Cel tych instrumentów — który ogólnie można określić jako oddziaływanie na kondycję ekonomiczną podmiotu — pozwala je analizować jako jedną z form publicznej pomocy państwa przedsiębiorstwom. Przedstawiona forma pomocy różni się pod względem środków, procedur oraz warunków, których spełnienie uprawnia podmiot do skorzystania z pomocy, od bezpośrednich form wsparcia, m.in. dotacji czy subwencji. Celem analizy zawartej w pracy jest identyfikacja form wsparcia przedsiębiorstw za pomocą instrumentów podatkowych oraz określenie zakresu udzielanego w ten sposób wsparcia publicznego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem notyfikowanej pomocy publicznej. Anali-

* Mgr, Katedra Skarbowości, Wydział Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet w Białymstoku, r.budlewska@uwb.edu.pl, ul. Warszawska 63, p. 208, 15-062 Białystok

za zostanie przeprowadzona w głównej mierze na podstawie przepisów prawa krajowego oraz wspólnotowego oraz danych zbiorczych publikowanych przez prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Publikacja artykułu jest sfinansowana ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Badań Młodych Naukowców, nr grantu badawczego: BMN-415.

1. Formy publicznego wsparcia przedsiębiorstw w Unii Europejskiej

Problematyka finansowego wsparcia podmiotów gospodarczych w literaturze przedmiotu jest rozpatrywana przede wszystkim z punktu widzenia interwencji państwa w procesy gospodarcze. Naturalnym i oczywistym stanem jest, że działalność przedsiębiorstw w ramach gospodarki rynkowej jest prowadzona samodzielnie i na własny rachunek, zaś ich finansowanie realizowane ze środków prywatnych wypracowywanych przez te podmioty.

W świetle nurtu interwencjonistycznego, który w mniejszym bądź większym stopniu określa ład gospodarczy we współczesnych państwach świata, dopuszczalne są różnego rodzaju formy interwencji w procesy gospodarcze, w tym takie, które polegają na kierowaniu strumienia środków publicznych (głównie w formie wydatków publicznych) do podmiotów gospodarczych. Ogólnie rzecz biorąc, za uzasadnienie dla tego rodzaju aktywności państwa obecnie uznaje się ograniczanie zawodności rynku i wykonywanie przez państwo tych zadań i funkcji, których rynek nie spełnia wcale lub czyni to nieefektywnie. Aktywności tej nie należy utożsamiać z zastępowaniem mechanizmu rynkowego alternatywnym mechanizmem państwa, a jedynie dopuszczeniem interwencji państwa w uzasadnionych przypadkach [Gancarczyk, 2010, s. 21].

Interwencja państwa w formie finansowego wsparcia podmiotów gospodarczych w płaszczyźnie regulacyjnej jest realizowana na podstawie przepisów prawa dotyczących pomocy publicznej. Głównym źródłem prawa w tym zakresie są przepisy *Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (art. 87 ust. 1) oraz przepisy Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Ideą regulacji wspólnotowych i uszczegółwiających je przepisów krajowych jest dążenie do pogodzenia dwóch sprzeczności: konieczności interwencji państwa, przy jednoczesnym zachowaniu efektywności mechanizmów

rynkowych [Tomaszewska, 2008, s. 27]. Głównym założeniem obowiązujących przepisów jest jednak generalny zakaz udzielania pomocy publicznej, zaś udzielanie pomocy jest dopuszczalne, tylko jeśli nie spełnia przesłanek wskazanych w *Traktacie*.

Kryteria kwalifikacji wsparcia udzielanego przez państwo jako pomoc publiczną, co do zasady niedopuszczalną, sformułowane są w formie przesłanek, przy czym, aby wsparcie zostało uznane za pomoc publiczną, muszą one być spełnione jednocześnie. Są one następujące:

- pomoc jest przyznawana przez państwo lub ze źródeł państwowych,
- pomoc jest udzielana na warunkach bardziej korzystnych niż oferowanych na rynku,
- pomoc ma charakter selektywny,
- pomoc grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE.

Zgodnie z art. 107 ust. 1 *Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej* pomoc publiczna jest udzielana przez państwo członkowskie (lub ze źródeł państwowych), w jakiegokolwiek formie, która narusza lub grozi naruszeniem konkurencji na rynku wspólnotowym przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych towarów, w zakresie w jakim wpływa ona negatywnie na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi. Pomocą publiczną są więc świadczenia na rzecz przedsiębiorstw, i jest ona zabroniona, jeśli narusza zasady wolnej konkurencji na wspólnotowym rynku wewnętrznym.

Definicja nie określa szczegółowo instrumentów tej pomocy, a zatem państwa członkowskie mają dowolność co do stosowanych form [Postuła, Werner, 2008, s. 27]. Jednocześnie każde świadczenie na rzecz przedsiębiorcy należy traktować jako pomoc publiczną, jeśli spełnia wskazane przez KE kryteria kwalifikujące wsparcie jako pomoc publiczną.

Szczególne regulacje na gruncie *Traktatu* poświęcone są wysokości udzielanej pomocy. Uznaje się, że wsparcie „bagatelne” (o małej wartości)¹, jest pomocą publiczną, która nie wpływa na handel między państwami członkowskimi, a zatem jest dozwolone. Pomoc udzielana w tej formie jest monitorowana, ale w przeciwieństwie do pomocy publicznej nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

¹ Wsparcie „bagatelne”, określane jako pomoc *de minimis*, to wsparcie, którego wartość dla jednego beneficjenta nie przekracza równowartości 200 tys. euro w okresie trzech lat kalendarzowych.

2. Specyfika instrumentów podatkowych w ramach udzielanej pomocy publicznej

Wsparcie publiczne przedsiębiorstw należy rozumieć jako przysporzenie korzyści tym podmiotom, pochodzące ze środków publicznych [Jankowska, Marek, 2009, s. 12]. Korzyści te mogą powstać w wyniku transferu bezpośrednich wydatków publicznych, np. w formie dotacji lub subwencji, i z taką formą udzielania pomoc publiczna jest zazwyczaj utożsamiana.

Tablica 1. Formy udzielanej pomocy publicznej

Formy aktywnej pomocy publicznej	Formy pasywnej pomocy publicznej
Dotacje	Poręczenia i gwarancje
Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych	Umorzenie odsetek od zaległości podatkowej
Refundacje, rekompensaty	Jednorazowa amortyzacja
Wniesienie kapitału do spółki	Zwolnienie z podatku
Konwersja wierzytelności na akcje lub udziały	Odroczenie lub rozłożenie na raty kosztów procesu sądowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Raport o pomocy publicznej, 2012, s. 10-11].

Ponadto, jako pomoc publiczną uznaje się wszelkie instrumenty, za pomocą których państwo zrzeka się egzekwowania od beneficjentów pomocy środków pieniężnych. Skutki pomocy udzielanej w tej formie są tożsame z pomocą udzielaną w sposób bezpośredni, a mianowicie: powodują uszczuplenie puli środków publicznych (państwo gromadzi niższe dochody, w porównaniu z sytuacją, gdy nie są stosowane pośrednie instrumenty pomocy publicznej), i z drugiej strony – takie instrumenty obniżają koszty normalnie ponoszone przez przedsiębiorstwo [Postuła, Werner, 2008, s. 34-35]. Wśród instrumentów pasywnych (pośrednich) można wskazać różnego rodzaju zaniechania poboru środków publicznych czy udzielanie przez państwo gwarancji i poręczeń (patrz tablica 1).

Instrumenty pasywne udzielanej pomocy publicznej stosuje się m.in. na podstawie środków właściwych dla systemu podatkowego. Mowa tutaj o różnego rodzaju ulgach, zwolnieniach oraz innych elementach konstrukcji podatku, powodujących zmniejszenie ciężaru podatkowego lub jego umorzenie czy przesunięcie w czasie. Zgodnie z *Obwieszczeniem*

w sprawie stosowania reguł pomocy publicznej do środków związanych z bezpośrednim opodatkowaniem działalności gospodarczej, wydanym przez Komisję Europejską w 1998 r., środek podatkowy stanowi pomoc publiczną, jeśli są spełnione następujące warunki [Obwieszczenie, 1998]:

- środek podatkowy przyznaje odbiorcom przywileje zwalniające ich z obciążeń, które normalnie są pobierane z ich budżetu. Przywileje mogą być zapewniane poprzez zmniejszenie obciążeń podatkowych w formie: zmniejszenia w podstawie opodatkowania, całkowitego albo częściowego zmniejszenia wartości podatku, odroczenia, umorzenia albo specjalnego ponownego wyznaczenia terminu spłaty zobowiązania podatkowego;
- korzyść musi być przyznana przez państwo albo ze środków publicznych. Strata wpływów podatkowych jest równoznaczna z konsumpcją środków publicznych w formie wydatków finansowych. Ponadto, wsparcie publiczne może być dostarczane zarówno przez podatkowe przepisy natury ustawodawczej, regulacyjnej albo administracyjnej, jak i przez praktyki władz podatkowych;
- środek musi wpływać na konkurencję i handel pomiędzy państwami członkowskimi;
- środek musi być określony albo selektywny w sposobie, w jaki preferuje „niektórych przedsiębiorców lub produkcję niektórych towarów”. Selektywna korzyść tutaj zaangażowana może pochodzić od wyjątków spod przepisów podatkowych natury ustawodawczej, regulacyjnej albo administracyjnej albo od uznaniowej praktyki ze strony władz podatkowych.

W sprawozdawczości dotyczącej wysokości udzielonej pomocy publicznej zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej instrumenty podatkowe ujmowane są w grupie A – dotacje i ulgi podatkowe, z oznaczeniem 2 odnoszącym się wyłącznie do środków pomocowych stanowiących koszt uszczuplenia wpływów budżetowych. Wyodrębnia się m.in. następujące formy ulg podatkowych²: zwolnienie z podatku, odliczenie od podatku, obniżka lub zmniejszenie powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku, zaniechanie poboru podatku, umorzenie zaległości podatkowej wraz z odsetkami, umorzenie odsetek od zaległości

² Nazwa kategorii „ulg podatkowe” jest ustalona w sposób umowny i w rzeczywistości obejmuje również środki podatkowe, które nie są ulgami podatkowymi.

podatkowej, umorzenie opłaty i odsetek za zwłokę z tytułu opłaty (składki, wpłaty), jednorazowa amortyzacja.

3. Zakres wsparcia udzielanego za pomocą instrumentów podatkowych

Aby wskazać wartość udzielanej przez państwo pomocy przedsiębiorstwom za pomocą instrumentów podatkowych, w pierwszej kolejności należy odnieść się do wspomnianych wcześniej uwarunkowań kwalifikacji środka podatkowego jako stanowiącego pomoc publiczną. Szczególną uwagę należy zwrócić na czwarte kryterium, tj. odnoszące się do selektywności pomocy publicznej. Rodzi ono znaczne problemy na gruncie instrumentów podatkowych, gdyż trudno jest jednoznacznie stwierdzić, czy dany środek podatkowy ma charakter ogólny, czy raczej selektywny (innymi słowy – preferuje pewne rodzaje przedsiębiorstw).

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, instrumenty systemu podatkowego generalnie zaliczane są do tzw. środków ogólnych, czyli środków, które mają zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw we wszystkich sektorach gospodarki w danym kraju członkowskim. Za środki będące pomocą publiczną uznaje się tylko te, które są skierowane do niektórych podmiotów, i w związku z tym ich sytuacja w stosunku do pozostałych jest bardziej korzystna. Dlatego wartość monitorowanej pomocy publicznej nie będzie uwzględniać wartości wszystkich instrumentów podatkowych, które są skierowane do przedsiębiorstw. Nie będzie więc monitorowane stosowanie tych środków, które zgodnie z orzeczeniami KE, nie grozi zniekształceniem konkurencji na rynku wspólnotowym.

Tablica 2. Wartość pomocy publicznej w Polsce w latach 2005-2011

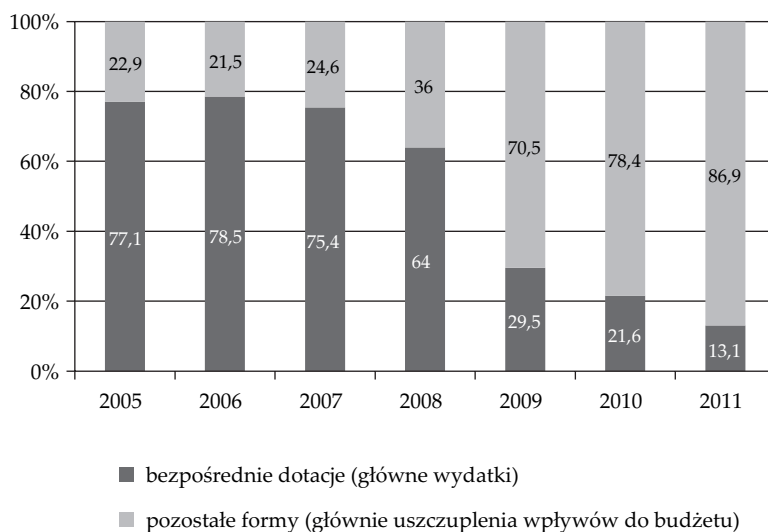
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Wartość pomocy (w mld zł)	3,6	4,5	4,8	11,5	16,1	21,2	17,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Raport o pomocy publicznej, 2012, s. 19].

Ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej nakłada obowiązek publikacji wartości udzielonej pomocy publicznej na Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W corocznie sporządzanych raportach przedstawiana jest wartość udzielanego wsparcia, w tym udzielonego w formie bezpośrednich wydatków oraz uszczupeń

wpływów budżetowych. W latach 2005-2011 wartość udzielanej pomocy publicznej (tablica 2) systematycznie rośnie (z wyjątkiem 2011 r., w którym zanotowano spadek udzielonej pomocy). Przeważającą formą udzielanej pomocy stanowią instrumenty bezpośrednie. Stanowią one średnio ok. 75% ogólnej wartości pomocy, przy czym w ostatnich latach obserwuje się zwiększenie intensywności udzielania pomocy w tej formie (rysunek 1).

Rysunek 1. Sposób finansowania pomocy publicznej w Polsce w latach 2005-2011

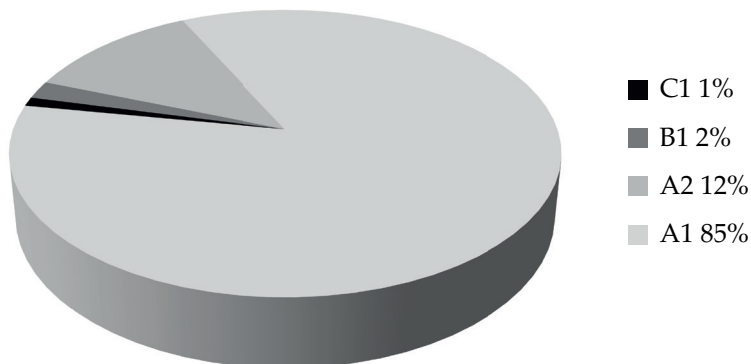

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Raport o pomocy publicznej, 2012, s. 22].

W 2011 r. ze środków publicznych na rzecz przedsiębiorstw udzielono wsparcia na łączną kwotę 17,5 mln zł, co stanowiło prawie 1,41% produktu krajowego brutto. W stosunku do poprzedniego roku wartość udzielonego wsparcia zmniejszyła się o 3,7 mld zł. Dominującą formą udzielanej pomocy publicznej stanowią dotacje (A1). W 2011 r. w tej formie wydatkowano prawie 15 mld zł, co stanowiło 85,3% zaangażowanych w ten sposób środków publicznych.

Drugą co do wielkości pozycję wsparcia w 2011 r. stanowiły instrumenty podatkowe (rysunek 2). W przedstawionym okresie, tj. od 2005 r., środki podatkowe stanowiły rokrocznie największą pozycję wydatków pomocy publicznej, w pierwszej kolejności po wspomnianych wyżej dotacjach. Wartość udzielanej pomocy w tej formie, podobnie jak łącz-

Rysunek 2. Udział poszczególnych form pomocy publicznej w ogólnej wartości pomocy w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Raport o pomocy publicznej, 2012, s. 20].

na wartość pomocy, z roku na rok wzrastała (odpowiednio do pomocy ogółem tak i w tym przypadku wartość środków podatkowych w 2011 r. zmniejszyła się). W 2011 r. poprzez instrumenty podatkowe udzielono wsparcia w kwocie 2,1 mld zł (tablica 3), co stanowi 12% ogólnej wartości udzielonej pomocy publicznej (co stanowi w przybliżeniu 0,17% PKB).

Tablica 3. Wartość pomocy publicznej udzielonej w formie środków podatkowych w latach 2005-2011

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
w mln zł	649,4	855,7	1 102,1	2 042,1	2 418,2	2 949,4	2 098,2
jako % pomocy ogółem	17,82%	19,15%	22,74%	17,72%	15,03%	13,89%	12,01%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Raport o pomocy publicznej, 2012, s. 22].

Warto zwrócić uwagę, że pomimo wzrostu intensywności stosowania instrumentów bezpośrednich, z roku na rok wartość pomocy udzielonej w formie instrumentów podatkowych rośnie. Wartość udzielonej pomocy w 2011 r. przekracza trzykrotność pomocy udzielonej odpowiednio w 2005 r. Pozostałe formy pomocy, tj. zaliczane do grupy B (subsydia kapitałowo-inwestycyjne), C (tzw. „miękkie” kredytowanie), D (poręczenia i gwarancje), E (inne) stanowią jedynie około 3% notyfikowanej pomocy publicznej.

Oprócz danych zawartych w sprawozdaniach publikowanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, obszernych informacji na

temat wsparcia publicznego przedsiębiorstw za pomocą instrumentów podatkowych dostarczają przygotowywane przez Ministra Finansów raporty nt. preferencji podatkowych³. Przedmiotem analiz zawartych w raportach jest identyfikacja instrumentów podatkowych, których zastosowanie preferuje pewne grupy podatników poprzez obniżenie ich zobowiązania podatkowego i tym samym wpływa na obniżenie potencjalnych wpływów budżetowych [Preferencje podatkowe w Polsce, 2010, s. 5, 12].

Podobnie jak w przypadku środków podatkowych będących przedmiotem notyfikowanej pomocy publicznej, celem preferencji podatkowych wskazanych przez MF jest m.in. stymulowanie zachowań podatników, wsparcie określonych rodzajów działalności i wybranych sektorów gospodarki. W odróżnieniu zaś od sprawozdawczości dotyczącej pomocy publicznej, preferencje podatkowe nie są analizowane pod względem wpływu na konkurencję na rynku wspólnotowym, aczkolwiek ich charakter określony jako preferujący podatnika korzystającego z tych instrumentów w stosunku do innych podatników — pozwala traktować je na równi z selektywnymi instrumentami podatkowymi pomocy publicznej wskazanymi przez KE.

Według danych opublikowanych przez Ministerstwo Finansów, globalna kwota preferencji podatkowych w 2010 r. wyniosła 73,8 mld zł, co stanowi 5,2% PKB. Preferencje podatkowe w zakresie, w jakim dotyczą analizowanej grupy przedsiębiorstw, zostały ujęte w jednym z obszarów wsparcia, tj. gospodarka. Wartość preferencji w tym obszarze w 2010 r. wyniosła ponad 11 mld zł (0,78% PKB), co stanowi 16% wartości wszystkich preferencji wskazanych w raporcie (tablica 4). Dokonując zestawienia oszacowanej przez Ministerstwo Finansów kwoty preferencji z odpowiednią kategorią notyfikowanych jako pomoc publiczna instrumentów podatkowych można zauważyć, że kwoty są w znacznym stopniu rozbieżne (pomoc publiczna udzielona w formie instrumentów podatkowych wyniosła blisko 3 mld zł, czyli jest niższa od wskazanej przez MF o ok. 8 mld zł).

Mimo że obie instytucje w zbliżony sposób określają istotę instrumentów podatkowych skierowanych do przedsiębiorstw, wydaje się, że w ramach wykazywanej pomocy publicznej nie są uwzględniane wszystkie kwoty uszczerpień środków publicznych, których beneficjentami są przedsiębiorstwa. W związku z tym powinny zostać podjęte szczegóło-

³ Dotychczas zostały opublikowane dwa raporty dotyczące preferencji podatkowych w Polsce. Dane w nich zawarte identyfikują i wskazują wartość preferencji w 2009 i 2010 r.

Tablica 4. Wartość preferencji podatkowych w Polsce według obszarów wsparcia w 2010 r.

Obszary wsparcia	Wartość (w mln zł)	Procent preferencji ogółem
Gospodarka	11 017	16,38%
Rolnictwo	7 808	11,61%
Zatrudnienie	147	0,22%
Edukacja, nauka, kultura, sport	2 285	3,40%
OPP, kościoły, organizacje społeczne i obywatelskie	1 654	2,46%
Zdrowie	5 676	8,44%
Rodzina i socjalne	31 939	47,50%
Transport i ochrona środowiska	3 667	5,45%
Inne	3 052	4,54%
Razem	67 246	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Preferencje podatkowe, 2011, s. 21].

we badania pozwalające ustalić przyczyny rozbieżności i zweryfikować trafność wyboru środków podatkowych uznawanych za notyfikowaną pomoc publiczną.

Zakończenie

W ramach polskiego systemu podatkowego funkcjonują instrumenty, które powodują zmniejszenie obciążenia podatkowego korzystających z nich podatników. Tego rodzaju instrumenty są skierowane również do przedsiębiorstw. Część z nich podlega regulacjom dotyczącym pomocy publicznej i w związku z tym przedsiębiorstwa ubiegające się o tego rodzaju pomoc muszą spełnić warunki przewidziane w przepisach prawa wspólnotowego i krajowego nt. pomocy publicznej. Korzystanie z pozostałych instrumentów podatkowych nie jest obwarowane tego rodzaju wymaganiami, gdyż w świetle przepisów wspólnotowych są traktowane jako tzw. środki ogólne.

Rezultat korzystania ze wsparcia w obu formach pozostaje ten sam, a mianowicie — przedsiębiorstwo ponosi niższy ciężar podatku, zaś po stronie państwa prowadzi to do obniżenia potencjalnych dochodów bu-

dżetowych. Ze względu na tożsame cele i rezultaty instrumentów podatkowych udzielanych w obu formach, powinno się więc dążyć do ujednoczenia trybu udzielania wsparcia przedsiębiorstw. Pozwoli to przede wszystkim na poprawę orientacji przedsiębiorstw co do dostępnych form i warunków korzystania z tego typu pomocy. Z drugiej strony, wypracowanie jednolitych kryteriów kwalifikacji instrumentu podatkowego jako preferującego określone przedsiębiorstwa, umożliwi skuteczne i zintegrowane monitorowanie udzielanej w ten sposób pomocy publicznej.

Literatura

1. Gancarczyk M. (2010), *Wsparcie publiczne dla MSP. Podstawy teoretyczne a praktyka gospodarcza*, C.H. Beck, Warszawa.
2. Jankowska A., Marek M. (2009), *Dopuszczalność pomocy publicznej. Uregulowania wspólnotowe i krajowe*, C.H. Beck, Warszawa.
3. Obwieszczenie w sprawie stosowania reguł pomocy publicznej do środków związanych z bezpośrednim opodatkowaniem działalności gospodarczej (1998), Dz. Urz. UE C 384 z 10 grudnia 1998 r.
4. Postuła I., Werner A. (2008), *Prawo pomocy publicznej*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa.
5. *Preferencje podatkowe w Polsce (2010)*, Ministerstwo Finansów, Raport Nr 2, Warszawa.
6. *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2011 roku (2012)*, UOKiK, Warszawa.
7. Tomaszewska A. (2008), *Pomoc publiczna w świetle prawa wspólnotowego*, [w:] *Wybrane problemy wspierania przedsiębiorstw w Polsce*, Studia BAS nr 16, Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Warszawa.
8. *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE C 83/47 z 30 marca 2010 r. (wersja skonsolidowana).
9. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, Dz. U. 2007 Nr 59, poz. 404, z późn. zm.

Streszczenie

Podatek kojarzony przede wszystkim z dochodową stroną budżetu państwa, może być wykorzystywany jako instrument wsparcia publicznego. Jest to możliwe dzięki zastosowaniu w jego konstrukcji elementów, które zmniejszają jego wysokość. Mowa tutaj o zróżnicowanych ulgach podatkowych oraz zwolnieniach podatkowych. Ponadto, wysokość ciężaru podatkowego może zostać zmieniona w drodze decyzji organu publicznego w formie: całkowitego lub

częściowego zmniejszenia, odroczenia, umorzenia lub nawet specjalnego ponownego wyznaczenia terminu spłaty zobowiązania podatkowego. Z punktu widzenia przedsiębiorstwa rezultatem korzystania z tego rodzaju instrumentów jest całkowite lub odsunięte w czasie zmniejszenie obciążeń ponoszonych w postaci podatków, które korzystnie wpływa na sytuację finansową przedsiębiorstwa. Zastosowanie instrumentów podatkowych ma poza tym konsekwencje w uszczupleniu puli środków publicznych (państwo gromadzi niższe dochody w porównaniu z sytuacją, gdy środki podatkowe nie są stosowane). Cel tych instrumentów — który ogólnie można określić jako oddziaływanie na kondycję ekonomiczną podmiotu — pozwala je analizować jako jedną z form publicznej pomocy państwa przedsiębiorstwom, która generalnie jest zabroniona. Celem analizy zawartej w pracy jest identyfikacja form wsparcia przedsiębiorstw za pomocą instrumentów podatkowych oraz określenie zakresu udzielanego w ten sposób wsparcia publicznego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem notyfikowanej pomocy publicznej.

Słowa kluczowe

pomoc publiczna, wydatki publiczne, system podatkowy, preferencje podatkowe

Fiscal instruments of state aid in Poland (Summary)

Primarily taxes are associated with the revenue part of the budget, but also can be used as an instrument of public spending. This is possible in the way of using particular elements of tax construction, which reduce its size. It refers to the various tax allowances and tax exemptions. In addition, the amount of the tax burden can be changed by a decision of a public authority in the form of: a total or partial reduction, postponement, depreciation, or even a special re-designate the maturity of the tax liability. From the company's point of view it results in total or postponed reduction of the tax burden that has beneficial effects on its financial condition. Furthermore, the use of tax instruments has the consequences in decrease of public funds (the state collects less income compared to the situation when the tax instruments are not applied). The general purpose of these tools — which can be generally defined as affecting economic condition of companies — can be analysed as a form of state aid which is generally forbidden. The purpose of the analysis contained in this article is to identify forms of companies' support through tax instruments and the extent of aid granted in this way in Poland.

Keywords

state aid, public spending, tax system, tax expenditures